

ГЕОГРАФИЯ

Жаңы 2012-2013-окуу жылында мектепте география предметин окутуу жалпы билим берүү мектептериндеги окуу планынын өзгөрүүлөрү менен байланышкан. Окуу планындагы өзгөрүүлөр 7-класстагы «Материктердин жана океандардын географиясы» курсун окутууга жумасына 2 жолу (мурунку окуу жылында 3 жолу), 10-класстагы «Дүйнөнүн экономикалык жана социалдык география» курсуна 1 жолу (мурунку окуу жылдарында 2 жолу) окутуу каралууда. Мындай өзгөртүүлөр окуу программасындагы окуу материалдарынын 34 саатка ар бир класста кыскарылгандыгын билдирет. Ошондуктан, бөлүнгөн саатка ылайык окуу материалдарын кайрадан карап, аны бөлүштүрүүнү талап кылат. Окуу материалдарынын өзгөргөн варианты толукталып кайрадан чыга турган программада, тематикалык планга толугу менен чыгарылып, сиздердин колуңуздарга чыкканга чейин 7, 10, 11-класстардагы окуу материалын бөлүштүрүү боюнча төмөндөгүдөй болжолдуу окуу-тематикалык планын сунуштайбыз. Окуу материалдарын кайрадан карап чыгып, бөлүштүрүүдө Ж.Баласагын атындагы КМУнун география факультетинин окумуштуулары, окуу китебинин авторлору, Бишкек шаарынын шаардык билим берүү департаментинин география предмети боюнча окуу-методикалык Кеңешинин мүчөлөрү жана Кыргыз билим берүү академиясынын кызматкерлери менен биргелешкен кеңешмеде талкууланып сунушталып жатат.

7-класс, Материктердин жана океандардын географиясы (жылына 68 саат, жумасына 2 жолу, анын ичинен 17 саат практикалык саат, резервдик убакыт 7 саат)

Бөлүмдөр, темалар	
1. Киришүү. Материктердин жана океандардын картасы.	1
2. Жердин литосферасы жана рельефи	2
3. Жердин атмосферасы жана климаты	2
4. Дүйнөлүк океан-гидросферанын негизги бөлүгү	1
5. Географиялык кабык, биосфера жана Жерди өздөштүрүү	2
6. Африка	4
7. Австралия жана Океания	2
8. Инд, Тынч, Атлантика, Түндүк Муз океандары	4
9. Антарктида	1
10. Түштүк Америка	4
11. Түндүк Америка	4
12. Евразия	15
13. Материктердин жана океандардын жаратылыш комплекстерин	2

салыштыруу (Билимдерди жалпылоо)	
14. Практикалык иштер	17
Резервдик убакыт	7

Ал эми 10-класстагы «Дүйнөнүн экономикалык жана социалдык география» курсу мурунку окуу жылдардагы программага ылайык жумасына 2 сааттын ордуна жаңы окуу жылында жумасына 1 саат каралган. Ошондуктан бул класстагы окуу материалдарынын жалпы бөлүмүн 10-класста, ал эми регионалдык бөлүгүн 11-класстын окуу материалы менен иргеленип окутулат. 9-класста окутулуучу «Кыргыз Республикасынын экономикалык жана социалдык география» курсун окуп бүткөндөн кийин, КМШ өлкөлөрүнүн географиясын окуп-үйрөнүлүшүн окутулушун сунуштайбыз. Демек, 9-10-11-класстардагы окуу материалын кайрадан бөлүштүрүүгө туура келет. Окуу материалынын мындай бөлүштүрүү окуу процессинде окуучулар үчүн көйгөйлөрдү туудураары белгилүү. Ошондуктан окуу китебиндеги материалдарды мугалим топтошурууга туура келет.

9-класс, «Кыргыз Республикасынын жана дүйнөнүн экономикалык жана социалдык географиясы», 68 саат, жумасына 2 саат

Бөлүмдөр, темалар	сааты
I. Киришүү	2
Экономикалык –социалдык география.	1
Кыргыз Республикасынын экономикалык-социалдык географиясы эмнени окутат?	1
II. Калктын географиясы жана эмгек ресурстары	7
Калктын саны. Калктын составы. Калктын миграциясы.	2
Шаардык жана айылдык калк. Калктуу пунктардын типтери.	1
Практикалык иш №1	1
Социалдык жактан тейлөө.	1
Административдик –аймактык бөлүнүшү. Мамлекеттик түзүлүшү, саясий партиялар жана уюмдар.	1
Практикалык иш №2	1
III. Чарбасы	2
Чарбанын өнүгүшү, структурасы, ишканаларды менчиктештирүү.	1
Өнөр жайдын структурасы жана тармактар аралык комплекстер.	1
IV. Отун-энергетикалык комплекс	5
Тармактык состав комплекси. Отун-энергетикалык балансы жана анын өзгөрүшү.	1
Көмүр өнөр жайы. Негизги көмүр бассейндери.	1

Нефть –газ өнөр жайы. Кыргызстандын нефти, газ райондору.	1
Электр энергетикасы	1
Практикалык иш №3	1
V. Башка тармактар	6
Металлургия комплекси.	1
Машина куруу комплекси.	1
Химия өнөр жайы.	1
Токой жана жыгач иштетүү өнөр жайы.	1
Курулуш өнөр жайы.	1
Практикалык иш №4	1
VI. Агрардык өнөр жай	10
Агрардык өнөр жай комплекси.	1
Айыл чарбасы-агро өнөр жай комплексинин өзөгү.	1
Жер фондусу жана айыл чарбасына жарактуу жерлердин структурасы.	1
Мал чарбасы.	2
Дыйканчылык.	1
Айыл чарба продукцияларын жана сырьелорун кайра иштетүүчү өнөр жайлар.	3
Практикалык иш № 4	
Практикалык иш №5	1
VII. Рекреация комплекси	2
Рекреация комплекси.	2
VIII.Транспорт комплекси	2
Транспорт комплекси.	1
Практикалык иш №6	1
IX,Тышкы экономикалык жана социалдык байланыштар	1
Тышкы экономикалык жана социалдык байланыштар.	1
Улуу Жибек Жолу.	
X. Кыргызстанды экономикалык райондоштуруу	15
Чүй облусу.	2
Бишкек –Кыргызстандын борбору.	1
Талас облусу.	2
Ысык-Көл облусу.	2
Нарын облусу.	2
Жалал-Абад облусу.	2

Ош облусу.	2
Баткен облусу.	2
КМШ	12
Россия.	4
Украина, Молдова, Белорусь.	2
Закавказье өлкөлөрү.	2
Казакстан.	2
Орто Азия: Өзбекстан, Тажикстан, Түркменстан.	2

10-класс, Дүйнөнүн экономикалык жана социалдык географиясы, (жылына 34 саат, жумасына 1 жолу, 13 саат практикалык саат, резервдик убакыт 8 саат)

Бөлүмдөр, темалар	сааты
I. Киришүү. <u>Дүйнөнүн саясий картасы</u>	6
Дүйнөнүн саясий картасынын калыптануунун этаптары	1
Дүйнөнүн өлкөлөрүнүн типтери.	2
Саясий география, геосаясат, мамлекеттик түзүлүш жана мамлекеттердин аймактары	1
Тема боюнча жалпылоо	1
Практикалык иш	1
II, Азыркы дүйнөдөгү жаратылыш жана адам	10
Жаратылыш ресурстары жана экономикалык өнүгүү	2
Минеральдык ресурстар	1
Жер ресурстары.	1
Суу ресурстары.	1
Токой ресурстары.	1
Лүйнөлүк океандын жана башка ресурстар	2

Айлана чөйрөнүн булганышы жана анны коргоо. Жаратылышты пайдалануу	1
Тема боюнча жалпылоо	1
Практикалык иш:	1
III. Дүйнөнүн калкы. <u>Цивилизациянын, религиянын, маданияттын географиясы</u>	8
Саны, төрөлүү	1
Курактык-жыныстык курамы	1
Калктын расалык жана этнолингвистикалык курамы	1
Калктын религиялык курамы	1
Калктын жайгашуусу жана формалары	1
Калктын миграциясы	1
Жалпылоо	2
IV. Дүйнөлүк чарбанын географиясы	10
Дүйнөлүк экономика. ИТР жана өндүргүч күчтөрдүн жайгашуусу	1
Дүйнөлүк чарба жана эл аралык эмгекти бөлүштүрүү	1
Тоо кен өнөр жайы. Электроэнергетика	2
Кайрадан иштетүү өнөр жайы	1
Дүйнөнүн айыл чарбасы	1
Транспорт	1
Эл аралык экономикалык байланыштары	1
Жыйынтыктоо	1

**11-класс, Геоэкология, дүйнөнүн өлкөлөрү жана региондору,
жылына 34 саат, жумасына 1 саат**

Темалар	сааты
I. Адам жана анны курчаган чөйрө	4
Адамзаттын айлана чөйрө менен мамилесинин өнүгүүсү	1
Айлана чөйрөнүн узундарынын тенденциялары. Техногендик процесстер	2
Айлана чөйрөнүн регионалдык бузулушу.	1
II. Регионалдык география. Чет өлкөлүк Европа	6
Чет өлкөлүк Европага жалпы мүнөздөмө	1
Түндүк Европанын өлкөлөрү	1

Батыш Европанын өлкөлөрү	1
Түштүк. Европанын өлкөлөрү	1
Чыгыш Европанын борбордук райондору	1
Жалпылоо	1
III. Чет өлкөлүк <u>Азия</u>	6
Азия өлкөлөрүнө жалпы мүнөздөмө. Жаратылышынын жана ресурстарынын өзгөчөлүктөрү. Экологиялык проблемалар.	2
Кытай. Өнүгүү өзгөчөлүктөрү.	1
Индия	1
Япония	1
Практикалык иш	1
IV. <u>Африка</u>	4
Африка. Регионалдык айырмачылыктары	1
Түндүк жана Тропикалык Африка	1
ТАР. Экологиялык проблемалары жана аларды чечүүнүн жолдору	1
Долбоорду коргоо: «Сахель трагедиясы»	1
V. Түндүк <u>Америка. Австралия</u>	4
Түндүк Американын жалпы мүнөздөмөсү. Экологиялык проблемалар жана аларды чечүүнүн жолдору.	1
АКШ.	2
Канада. Австралия. Салыштыруу.	1
VI. <u>Латын Америкасы</u>	4
Латын Американын жалпы мүнөздөмөсү. Экологиялык проблемалар жана аларды чечүүнүн жолдору.	1
Латын Американын чарасынын өнүгүү өзгөчөлүктөрү.	1
Бразилия- Тропикалык гигант.	1
Экологиялык долбоорду коргоо	1
VII. Адамзаттын <u>глобалдык проблемалары</u>	6
Туруктуу өнүгүүнүн стратегиясы	2
Глобалдык алдына ала айтуулар, долбоорлор, гипотезалар	1
Долбоорду коргоо «Жердеги менин экологиялык изи»	2

Жалпылоо	1

Сунушталган тематикалык планда темалар жана бөлүмдөр боюнча бөлүнгөн сааттар болжолдуу түрдө берилди. Мугалим кайсы бир бөлүмдү же теманы окутууда өзүнүн көз карашы менен да бөлүштүрүп жана резервдик убакытты пайдаланса болот.

Калган 6,8 - класстарда окуу планында өзгөртүүсүз бойдон калып, адаттагыдай эле окуу программасынын негизинде окутулат.

Практикалык иштердин саны программадагы сааттар менен берилип, үйдө же класста аткарылып, бардык окуучулардын иштери текшерилүүгө тийиш. Окуучулардын практикалык иштерин, оозеки жоопторун балоодо алардын географиялык сүйлөө кебине, туура жазылышына жана окуу материалынын логикалык ырааттуулугуна көңүл бурууларды суранат элек.

Сабакты өтүүнүн планын пландаштырууда окутуунун акрыкы натыйжасына көңүл буруп, ар бир теманы окуучулар окуп-үйрөнгөндөн кийинки күтүлүүчү натыйжаларды көрсөтүүгө аракет жасалышы максаткы ылайык. Анткени, сабактын күтүлүүчү натыйжалар менен пландаштырылышы окуучу жана мугалим үчүн окуп-үйрөнүүдөн алынган натыйжаларды баалоого да жеңил болуп калат. География предметинин ар бир курсун окуп-үйрөнүүдө физикалык-экономикалык-географиялык түшүнүктөрдү калыптандырууга көңүл бурулушу зарыл. Анткени, акыркы окуу жылдарында өтүп жаткан географиялык жана экологиялык олимпиада-конкурстарында окуу программасында белгиленген негизги географиялык түшүнүктөрдү окуучулардын билбеши аябай өкүндүрөт. Кээ бир учурларда мугалимдер өздөрү программадагы белгиленген географиялык түшүнүктөрдү билишпейт. Бул белгиленген методикалык көйгөйлөрдү чечүү үчүн календарлык-тематикалык планды түзүүдө класстар боюнча түшүнүктөрдү иргеп, ар бир тема боюнча белгилеп алынышы керек.

Мугалимдердин Август кеңешмелеринде талкуулануучу маселелердин болжолдуу тематикалары:

- окуу планындагы өзгөрүүлөр жана окуу материалдарын тематикалык пландаштыруу;
- инсанга багытталып окутуунун сабакты пландаштыруу;
- компетенциялык билим берүү жана анны окуу процессинде ишке ашыруу;
- мектепте географиялык билим берүүнүн практикалык багыттуулугу жана аны окуу процессинде ишке ашыруунун жолдору

Окутуу кыргыз тилинде жүргүзүлгөн мектептер үчүн

1. Максимова Ы.А. Физикалык география.б-кл. Бишкек 2001.

2. Токомбаев Ш., Бакиров Н.Б, Физикалык география. 6-кл., Бишкек, 2001.
3. Кулматов Т.Н. Физикалык география. 6-кл., Бишкек, 2010
4. Коринская В.А. Материктердин жана океандардын географиясы. 7-кл. 2001
5. Кадыркулов М. Материктердин жана океандардын географиясы. 7-кл., Бишкек, 2005.
6. Бакиров Н.Б., Исаев А.И., Осмонов А.О. Кыргыз Республикасынын географиясы. 9-кл. Бишкек, «Кыргызстан», 1998.
7. Бакиров Н.Б.- Дүйнөнүн экономикалык жана социалдык географиясы. 10-кл, Бишкек, «Шам» 1999.
8. Осмонов А.О., Чодураев Т. Дүйнөнүн экономикалык жана социалдык географиясы, Бишкек, 2012
9. Осмонов А. Геоэкологиянын негиздери. 11-кл. Бишкек, «Шам», 1999.

ГЕОГРАФИЯ

В новом 2012--2013 учебном году произошли изменения в Базисном учебном плане общеобразовательных школ, в следующем образом: в VII классе вместо 3 часа неделю 2 часа с годовым объемом 68 ч. и в X классе 1 часа в неделю 34 ч. в году. Такое изменение часов Базисного учебного плана приводит к перераспределению учебного материала программы в этих классах. Исходя, из такого положения нами разработано учебно-тематические планы 7, 10 и 11 класса. Распределение часов даны примерно, где учитель исходя из уровня усвоения знаний, умений, навыков учащихся может изменить. Предложенный вариант изучения курсов географии было обсуждено на круглом столе, которое принимали участие ученые-авторы учебников по географии КНУ им. Ж. Баласагына, учебно-методический совет ГОУ мэрии и практики-учителя школ г. Бишкека, сотрудниками лаборатории ЕМП КАО.

7 класс, География материков и океанов (68 ч. в году, 2 раза в неделю, из них 17 ч, практические, резервное время 7 ч.)

Разделы , темы	часы
1. Введение. Карта материков и океанов.	1
2. Рельеф и литосфера	2
3. Климат и атмосфера Земли	2
4. Мировой океан - часть гидросферы	1
5. Географическая оболочка, биосфера и освоение Земли	2
6. Африка	4
7. Австралия и Океания	2
8. Океаны: Инд, Тихий, Атлантика, Северно-Ледовитый	4
9. Антарктида	1

10. Южная Америка	4
11. Северная Америка	4
12. Евразия	15
13. Сравнение природных комплексов материков и океанов (Обобщение знаний)	2
14. Практические работы	17
Резервное время	7

**9 класс, «Экономическая и социальная география Кыргызской Республики и мира, 68 ч., в году
2 ч. в неделю**

Разделы, темы	часы
I. Введение	2
Экономическая и социальная география	1
Что изучает экономическая и социальная география Кыргызской Республики?	1
II. География населения и трудовых ресурсов	7
Численность, состав, миграция населения	2
Городское и сельское население. Типы населенных пунктов	1
Практическая работа №1	1
Социальное обслуживание	1
Административно –территориальное деление. Государственный строй. Политические партии и организации.	1
Практическая работа №2	1
III. Хозяйство	2
Развитие, структура хозяйства. Приватизация предприятий	1
Структура промышленности и межотраслевых хозяйств.	1
A. Топливо-энергетический комплекс	5
Состав комплекса. Топливо-энергетический баланс и его изменение	1
Угольная промышленность и основные угольные бассейны	1
Нефтяная и газовая промышленность. Основные районы добычи газа и нефти	1
Электроэнергетика	1
Практическая работа №3	1
Б. Межотраслевые комплексы	6
Металлургия комплексы.	1
Машина куруу комплексы.	1
Химия өнөр жайы.	1

Токой жана жыгач иштетүү өнөр жайы.	1
Курулуш өнөр жайы.	1
Практикалык иш №4	1
В. Аграрная промышленность	10
Состав и структура аграрной промышленности	1
Сельское хозяйство - основной отрасль аграрной промышленности	1
Земельный фонд и его структура	1
Животноводство	2
Земледелие	1
Перерабатывающая промышленность сельскохозяйственного сырья. Практическая работа № 4	3
Практическая работа №5	1
Г. Рекреационная комплекс	2
Комплекс рекреация	2
Д.Транспорт комплекси	2
Транспорт	1
Практическая работа №6	1
Е,Внешнеэкономические и социальная связи республики	1
Внешнеэкономические и социальная связи республики. Великий шелковый путь	1
Ж. Регионы Кыргызской Республики	15
Чуйская область	2
Бишкек – столица Кыргызстана	1
Таласская область	2
Иссык-Кульская область	2
Нарынская область	2
Жалал-Абадская область	2
Ошская область	2
Баткенская область	2
3. СНГ (страны независимых стран)	12
Россия	4
Украина, Молдова, Белорусь.	2
Государства Закавказье	2
Казахстан	2
Узбекистан, Таджикистан, Туркменстан	2

Экономическая и социальная география мира, 10 класс (34ч. в году 1 ч. в неделю, 13 ч. практические, резервное время 8 ч.)

Разделы, темы	часы
<u>I. Введение. Политическая карта мира</u>	6
Этапы формирования политической карты мира.	1
Типология стран мира.	2
Территория государств и государственный строй. Политическая география и геополитика.	1
Обобщение по теме.	1
Практическая работа: Составить систематизирующую таблицу «Государственный строй стран мира» по предложенной форме. Работа с картой.	1
<u>II, Природа и человек в современном мире</u>	10
Природные ресурсы и экономическое развитие.	2
Минеральные ресурсы.	1
Земельные ресурсы.	1
Водные ресурсы.	1
Лесные ресурсы.	1
Ресурсы Мирового океана. Другие виды ресурсов	2
Загрязнение и охрана окружающей среды. Природопользование.	1
Обобщение по теме.	1
Практическая работа: Составить классификационную схему «Природные ресурсы Мирового океана». Дать аргументированный анализ таблицы.	1
<u>III. Население мира. География культуры, религий и цивилизаций</u>	8
Численность населения и его воспроизводство.	1
Возрастно-половой состав и занятость населения.	1
Расовый и этнолингвистический состав населения.	1
Религиозный состав населения	1
Размещение населения и формы расселения.	1

Миграция населения.	1
Итоговый урок по теме «Население мира»	2
<u>IV. География мирового хозяйства</u>	10
Мировая экономика. НТР и размещение производственных сил.	1
Международное разделение труда и мировое хозяйство	1
Горнодобывающая промышленность. Электроэнергетика	2
Обрабатывающая промышленность.	1
Сельское хозяйство мира	1
Транспорт мира	1
Международные экономические связи	1
Итоговое тестирование за курс географии 10 класса.	1

Геоэкология, регионы и страны мира, 10 класс, 34 ч. в году, 1 ч. в неделю

Темы	часы
Тема I: Окружающая человека среда - актуальная действительность	4
Вехи познания взаимоотношений человечества с окружающей средой.	1
Основные тенденции нарушения окружающей среды. Техногенные процессы.	2
Региональные изменения окружающей среды.	1
Тема II: <u>Региональная география. Зарубежная Европа</u>	6
Общая характеристика Зарубежной Европы	1
Страны Северной Европы	1
Страны Западной Европы.	1
Страны Южной Европы.	1
Центральные районы Восточной Европы	1
Обобщение по теме: урок-игра «Звёздный час»	1
Тема III: <u>Зарубежная Азия</u>	6
Общая характеристика стран Азии. Природные особенности и ресурсы. Экологические проблемы.	2
Китай. Особенности развития.	1
Индия – крупнейшая развивающаяся страна.	1
Япония – «чудо экономики».	1
Практическая работа: Сравнительная характеристика двух стран.	1
Тема IV: <u>Африка</u>	4
Африка. Региональные отличия.	1

Северная и Тропическая Африка.	1
ЮАР. Экологические проблемы стран Африки и пути их решения.	1
Защита проекта «Сахельская трагедия. Как предотвратить повторение?»	1
Тема V: <u>Северная Америка. Австралия</u>	4
Общая характеристика стран Северной Америки. Экологические проблемы и пути их решения.	1
США.	2
Канада. Австралия. Сравнительная характеристика.	1
Тема VI: <u>Латинская Америка</u>	4
Общая характеристика стран Латинской Америки.	1
Особенности хозяйства стран Латинской Америки.	1
Бразилия- тропический гигант.	1
Защита проекта «Лёгкие планеты в опасности».	1
Тема VII: <u>Глобальные проблемы человечества</u>	6
Обоснование глобальных проблем человечества	2
Глобальные прогнозы, гипотезы, проекты. Стратегия устойчивого развития	1
Защита проекта «Мой экологический след на Земле»	2
Обобщение по теме. Итоговое тестирование за курс «Социальная и экономическая география мира»	1

В новом учебном году организация образовательного процесса по географии в школе должна ориентироваться на реализацию компетентностно-деятельностного подхода обучения. Актуализация такого подхода связана, как нам всем, известно с повышенным требованием общества на результативность образования. В связи с этим перед нами ставится задача формировать у учащихся **способных самостоятельно решать встающие перед ними новые еще неизвестные проблемы, умение быстро находить необходимую информацию, критически ее воспринимать и преобразовывать; умение решать возникающие проблемы; давать комплексную оценку ситуации и составлять рекомендации; проводить исследования; разрабатывать и проверять гипотезу; владеть проектной деятельностью; обладать коммуникативными способностями; хорошо владеть компьютерными и ГИС-технологиями.** Для формирования выше перечисленных компетенций в учебном процессе в первую очередь учителям необходимо четко ориентироваться на целеполагания урока. Потому, что часто в практике учителя в формулировках цели урока используют, где:

- описаны и реализованы деятельность учителя, а не учащихся на уроке (познакомит учащихся с историей освоения территории; научить решать практические задачи; сформировать знания о составе региона и т.д.);
- цели определяются посредством содержания (сформировать знания о хозяйстве региона; рассказать о путешественниках; изучить вулканы);
- отсутствует четкость и конкретность (сформировать представление об экономико-географическом положении; совершенствовать умение работать с текстом, картой и статическими материалами; умение конспектировать лекцию). При таких способах постановки целей невозможно определить, чем будут заняты ученики и будут ли достигнуты результаты обучения на данном этапе. Это в свою очередь, вызовет большие затруднения при проверке уровня освоения учебного материала.
- постановка целей урока на глобальном уровне, а не на конкретном уровне урока (формировать любовь к своему краю, воспитывать чувство патриотизма, воспитывать любовь к природе и т.д.). Данные цели могут быть достигнуты на протяжении изучения всего предмета географии. Насколько продвинулся результат, невозможно убедиться не только на отдельном уроке, но даже при изучении всего курса географии.

При изучении географии постановка целей урока общей части должны отличаться от цели урока изучения региональной части и географии своего региона. На общей части курса вводятся знания и представления, а в региональной части реализуется понимания этих знаний и явлений.

Для управления познавательной деятельностью учащихся и чтобы достичь, необходимый результат обучения важно разработать требования-критерии, которым должны соответствовать цели урока. **Требования к критериям:** конкретные, измеримые, достижимые, значимые, соотносимые с конкретным сроком достижения (выполнения). Рассмотрим подробнее каждый из обозначенных критериев.

1. Цели должны быть *конкретными*. Ставя задачу, прежде всего необходимо задать себе вопрос: что вы хотите получить в результате ее выполнения? Пример: в VI классе важно научит учеников понимать происходящие в природе явления (осадки). Значить здесь цель урока должна быть в следующем виде: ученики смогут перечислить виды осадки (образовательный), понять причину возникновения осадки (развивающий), узнают о значении осадки в природе, в жизни человека и т.д.(воспитательный).
2. Следующим критерием постановки целей является их *значимость*, т.е. иметь смысл, важность, ценность для себя лично. Необходимо ответить на вопрос, зачем ученику необходимо выполнить эту задачу, т.е. почему она важна с точки зрения целей более высокого уровня.
3. При постановке целей необходимо учесть возможности и особенности каждого классного коллектива. Речь идет не о занижении или завышении механизма установки планки цели, а об интенсивности ритма работы. Поэтому цели должны быть реально *достижимыми*.

4. **Измеримость** цели предполагает наличие критериев (измерителей), которые позволили бы определить, достигнута ли поставленная цель и в какой степени. Если нет измерителей, очень сложно оценить результаты проделанной работы и объективно управлять образовательным процессом. Например: тот же цель урока, который указана на первом критерии. Чтобы, этот цель урока отвечал требованию критерия измеримость нужно поставить цель урока в следующем виде: ученики смогут перечислить 3 вида осадки, 5 причин возникновения осадки.
5. Критерий – **соотносимость целей с конкретным сроком достижения** (указать конкретное время)

Для конкретизации учебных целей урока можно применить таксономия Б.Блума. Применение таксономия Б.Блума в целеполагании урока дает картину развития учебно-познавательной деятельности учащихся по всему курсу географии, облегчить сформулировать цель урока соответствующий, выше названным критериям а также реализовать ее в учебном процессе.

Критерием эффективности учебного процесса становится мастерство обучения и общения. Отсюда происходят главные дидактические правила обучения географии:

- 1) понимание географического пространства возможно при развитии способности представления, значит, обучение географии должно быть максимально наглядным (при этом следует помнить, что высшей степенью наглядности являются собственные наблюдения);
- 2) чтение географической карты, которые развивает наблюдательность и внимание;
- 3) интегрированность воспроизводимых полученных знаний (словесный, письменный, технический);
- 4) практическая направленность процесса обучения (связь теории с практикой);
- 5) наличие разноуровневых заданий и т.д.

Примерные тематики обсуждаемых вопросов на августовском совещании учителей по географии:

- изменение Учебного плана и тематические планирование учебных материалов по географии 6-11 классах;
- лично-ориентированный урок и вопросы планирование;
- дидактические материалы и наглядность обучение курсов географии в школе;
- компетентностное образование и реализация на уроках географии;
- практическая направленность процесса обучения и способы реализации на уроках географии.

Рекомендуемые учебники для школ русским языком обучения:

1. Герасимов Т.П. и др. Физическая география. 6кл.1996., «Просвещение».
2. Сухов В.П. Физическая география. 6 кл. 1996., «Просвещение».

3. Коринская В.А. и др. География материков и океанов. 7 кл., «Просвещение».
4. Крылова О.В. и др. География материков и океанов. 7 кл.1995.,»Просвещение».
5. Бакиров Н.Б. и др. «География Кыргызской Республики». 1992. (8-9 кл.).
6. Максаковский В.П. Экономическая и социальная география мира. 10 кл.1995.«Просвещенис».
7. Мамедов Н.М. Основы общей экологии. 9-11 кл. М., 1996.

Джунушалиева К.К.